

Presentació

Al present volum de *Studia Philologica Valentina* es recullen un conjunt de treballs que tenen com a tema comú els diversos aspectes de la retòrica greco-llatina i, en algun cas, la seua proximitat amb altres matèries com ara l'oratoría i la crítica textual. Som conscients de l'ampla diversitat de qüestions que apareixen ací contemplades sota l'epígraf de *Rhetorica Graeca et Latina*, així com de la pluralitat d'orientacions i enfocaments, i valorem ambdues coses com una varietat que enriqueix el resultat final del volum.

Parlar de retòrica és fer-ho d'una llarga tradició que recorre tota l'antiguitat greco-llatina i travessa els camins fecunds del Renaixement i l'Humanisme, fins arribar al nostre temps, i el futur de la qual està sens dubte assegurat amb la seua integració en les diverses teories modernes de la comunicació. Tenen, doncs, un caràcter principalment diacrònic, en el sentit que realitzen un llarg itinerari per èpoques diferents, els treballs d'Alberte, que recorre detalladament la llatinitat tardana i medieval partint de les seues arrels a la mateixa antiguitat; o Ruiz Montero i Mas Mas, que aborden les definicions del llenguatge figurat i la figuració, i la seua evolució a la tradició retòrica, des d'Isòcrates i Aristòtil fins a constituir-se en un antecedent de la Pragmàtica moderna.

L'àmbit cronològic dels treballs és, sens dubte, ample. De la *Retòrica* d'Aristòtil s'ocupa Simões Francisco, que se centra en les proves que són desenvolupades tant pel caràcter de l'orador com per l'emoció en qui escolta. Beltrán Serra s'atura en l'estil com a orador de Sèneca, al segle I d. C., i en concret, al llibre segon del seu *Epistolari*; Grau Codina analitza l'estil de Tàcit aplicant el sistema d'Hermògenes des de categories estrictament retòriques. A l'altre extrem cronològic, Lorenzo porta el seu estudi fins a l'humanisme renaixentista, tot escatint la influència i importàn-

cia del *Rhetores Latini minores*, en la recepció d'aquesta disciplina. Bonmatí Sánchez analitza el recurs a la ironia de la *Vituperatio* que Poggio Bracciolini va dedicar a Valla en la seua controvèrsia sobre l'ús del llatí. Pérez i Durà estudia les referències de la *Rhetorica ad Herennium* a la *Rhetorica* de Mayans, una primera aproximació a les influències i presència dels clàssics en aquesta obra encara poc estudiada de l'insigne il·lustrat d'Oliva.

Altres dos articles completen el mosaic del present volum. Bertolín Cebrián s'ocupa d'un gènere estretament vinculat amb la retòrica, l'epitafi o discurs fúnebre, i explica en quina mesura va substituir, en un context d'oralitat, la poesia homèrica en la seua doble funció, educativa i d'entreteniment. L'article d'Hernández Muñoz ens porta la frescor dels textos nous, en presentar-nos dos manuscrits que recullen les cartes atribuïdes a Sèneca i Sant Pau.

Creiem, doncs, que la diversitat de temes i qüestions que es tracten en aquest volum, malgrat respondre a un epígraf temàtic comú —d'acord amb la nova línia iniciada per aquesta revista del departament de Filologia Clàssica de la Universitat de València— té molt a veure amb la complexitat d'aspectes i amb el caràcter necessari de la Retòrica en qualsevol recerca històrica i literària, en tant que disciplina que, originàriament al servei de la funció persuasiva de l'oratória grega i llatina, va acabar deixant una empremta pregona de continuïtat no sols en les literatures posteriors sinó també en el conjunt de la història de la cultura europea.

En finalitzar aquesta breu presentació, els coordinadors del present volum expressen el seu agraïment, en primer lloc, als qui hi han participat, des de dos continents, amb els seus treballs; als qui han fet possible, amb la maquetació i impressió, la realització material del projecte; i als companys del departament de Filologia Clàssica de la U.V.E.G. per la confiança dipositada en nosaltres per a dur a bon port la publicació que el lector té ara mateix a les seues mans.

JORDI SANCHIS LLOPIS
Filologia Grega

FERRAN GRAU CODINA
Filologia Llatina